

MAGYAR-HOLLAND SZEMLE

TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIDOR MARCEL

Szerkesztőség: VIII., ÜLLŐI-ÚT 4.
Kiadóh.: VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 78.
TELEFONSZÁM: 22—21., 128—83.

H. COLIJN

VOLT HOLLANDI MINISZTERELNÖK BUDAPESTEN.

H. *Colijn*, Hollandia volt miniszterelnöke, a legnagyobb kálvinistapárt vezére, az elmúlt hó folyamán Budapesten időzött, ahol résztvett egy holland adományokból létesített református elemi iskola felavatásán. A fővárosban való tartózkodásának ideje alatt a régi országház nagytermében érdekes előadásban ismertette a kálvinizmus politikai céljait és ideáljait.

Colijn úr nagyon érdekes ember, aki a legellentétebb pályákon érvényesítette csodálatos képességeit nemzete érdekében. Volt katonatiszt a gyarmati hadseregben és Szumatra szigetén az atjehi lázadások alkalmával tanuságot tett rettenthetetlen bátorságáról, volt kereskedő és mint a batáviai petroleumtársaság vezérigazgatója, fejlesztette a kis Hollandia világkereskedelmi pozícióját. Volt hadügyminiszter, pénzügyminiszter és az elmúlt évben Hollandia miniszterelnöke.

A „Magyar-Holland Szemle“ szerkesztőjét a Dunapalotában levő lakásán fogadta és többek között ezt az érdekes kijelentést tette előtte:

— Öszinte barátja vagyok a magyar-holland kulturális megértésnek és ismerem azokat a törekvéseket is, melyek a magyar irodalomnak hiveket akarnak szerezni Hollandiában. E téren egy kissé pesszimista vagyok. A szorosabb irodalmi kapcsolat akadályja az, hogy a két nemzet nyelve nem világnyelv és a nemzeti határok közé korlátozódik. Ez utját szegi vagy legalább is rendkívül hátráltatja a kulturális kicserélődést. Hát persze a fordítások! Nem gondolja, hogy minden

igazi szépség elkallódik bennük és még a legművészebb átültetések sem adhatják vissza az eredeti művek lelkét és zamatát. A kulturális közeledést főleg azon művészi alkotások útján lehet megteremteni, melyek láthatók és hallhatók. Képzőművészet és muzsika: e területeken megbecsülhetjük egymás kincseit és tanulhatunk egymástól.

Colijn úr a kálvinizmusról tartott előadásának irányvonalát a P. H. tudósítója előtt tett következő kijelentése vázolja:

— Aki a kálvinizmusról beszél, annak gondolatait mindenekelőtt a XVI. század vallási reformációja határozza meg, azaz elsősorban vallási szempontból nézi a kálvinizmust. A kereszténység kálvinista iránya nem marad meg a hit személyes élete mellett s nem zárkózik be egyházi épületeinek falai közé, hanem kilép a világba, bele a teljes életbe és olyan mindent átölelő világ- és életszemléletet hord magával, amellyel a szorosabban vett keresztyéni tevékenység szféráján kívül is fel akar lépni, hogy Isten uralmát az élet minden megnyilvánulásában érvényre juttassa.

Az illusztris vendéget a kormányzó hosszabb magánkihallgatáson fogadta és a kihallgatás folyamán Ő Főméltósága átnyújtotta Colijn úrnak az I. osztályu magyar érdemkereszt jelvényeit, majd Kuyper Katalin úrhölgy, Kuyper volt miniszterelnök leányának társaságában villásreggelin vendégül látta.

A SZÉLMALMOK ÉS A ZUIDER-TÓ.

Hollandiát, e kedves szép országot, mely oly nagy szeretettel nyújtotta segítő kezét felénk, nagy veszteség fenyegeti, meg akarják fosztani szélmalmaiktól, melyek jellemzik tájait és fölruházzák az ismert hollandi hangulattal. Nagyon sokan ellenzik ezt a tervet, nemcsak művészi hajlandóságu emberek, hanem olyanok is, akik tiszteletben tartják a hagyományokat és talán sikerül is nekik megakadályozni azt, hisz a lassan forgó vitorlák, amint izmos karokként kinőnek a föld testéből, egészen hozzátartoznak Hollandia életéhez. A szélmalomtalan Hollandia fájdalmas gondolat nekünk magyaroknak is, mert mi is megszerettük gyermekeinken át a tulipánvirágos, szélmalmos Hollandiát.

A második veszteség, amely Hollandiát fenyegeti, a híres Zuider-tó elvesztése, mert nemsokára hozzálátnak a tó teljes kiszáritásához. Ezen a terven már régen dolgoznak Hollandia legkiválóbb mérnökei. Ez a veszteség ismét csak azokat sújtja, akik a hollandi tájak szépségeihez ragaszkodnak, mert a Zuider-tó kiszáritása inkább nyeresége az országnak, mely ezáltal hatalmas területtel gazdagodik. A Zuider-tó nem tűnik el teljesen, mert a közepén egy kis részt meghagynak belőle. A tó kiszáritása mélyen belenyul azonban a Zuiderzee parti falucskáiban lakó békés halászok életébe, akiket kenyerüktől foszt meg. Hollandia azonban nem hagyja el polgárait. Az idősebb halászoknak megteremti a lehetőséget, hogy Hollandia más tengerpartján folytassák halászmesterségüket, mely e derék, napbarnított edzett emberek életeleme, míg a fiatalabbakat más foglalkozáshoz segíti, hogy magukat és családjukat fenn tarthassák.

Elpusztul egy darab régi Hollandia, melyet régi híres festők tettek világhírűvé képeiken, de megnő az új Hollandia, mely anyagiakban és szellemiekben napról-napra erősebben foglal el méltó helyet a föld országai között. B. A.

KRÓNIKA.

J. van Baren holland tudós Magyarországról. A talajkutatók mozgó kongresszusának egyik résztvevője, J. van Baren tanár, aki július 30-tól augusztus 8-ig külföldi tudóstársaival bejárta Csonka-Magyarország területét Soprontól Debrecenig, úti benyomásairól terjedelmes tárcát írt a „Nieuwe Rotterdamsche Courant“ augusztus 22-iki számába. Elismerőleg emlékezett meg Nopcsa Ferenc báróról, a Földtani Intézet igazgatójáról és Treitz Péter főbányatanácsosról, aki a kongresszus lelke volt. Részletesen írt Sopron környékéről, a Balaton és Hortobágy talajviszonyairól. Azután cikket írt Magyarországnak jövőjének szenteli. Jól tudja, milyen égbe kiáltó igazságtalanság a trianoni békemű, amely Magyarország területének 71, lakosságának pedig 63%-át szakította el az anyaországtól. A béke mély sebeket ütött Magyarországon, amelynek népe jogos bizalommal vallja:

„Ik geloof in een God,
Ik geloof in de eenheid van mijn Vaderland,
Ik geloof in de Goddelijke Rechtvaardigheid,
Ik geloof in de wederopstanding van Hongarije!“

A „Nemzeti Hiszekegy“ e lelkes tolmácsolása után azt írja, hogy bizalommal indult meg az új országépítés nagy munkája. Cikkét így fejezte be:

„Mi hollandusok kívánjuk, hogy Magyarországnak fokozott munkával sikerüljön a jobb jövőt kiépítenie. Éljen Magyarország, Heil Hongarije!“

Világkongresszusok Hollandiában. Groningenben, az ősrégi groningeri egyetem aulájában tartották meg a pszichológiai világkongresszust. Dr. Heymans, Hollandia leghíresebb lélekbuvára elnökölt a kongresszusi üléseken.

A Pax Romana világkongresszusán, az amsterdami katolikus kispapok székházában, dr. Rusznyák Jenő vezetésével 11 magyar Pax Romanista vett részt.

A scheveningeni fürdő nagy épületében ezalatt a biztosító társaságok világkongresszusa tárgyalt. A modern biztosítás kérdései kerültek megvitatás alá.

Hollandi kölcsön. A „Pesti Tőzsde“ írja: Amsterdamból most küldték Budapestre a gödöllői premontrei rend kölcsönének prospektusát. A kölcsön feltételei szerint a kölcsön 8%-kal kamatozik és 94.5%-kal kerül kibocsátásra. A prospektus szerint a magyar kormány vállalt garanciát a kibocsátásért. Összesen 1,600.000 hollandi forint (kb. 47 milliárd magyar korona) kerül kibocsátásra a „Nordberlyner Orde te Gödöllő By Budapest“ részére. A kötvény elsőhelyű jelzáloggal van fedezve és a prospektus szerint a rend vagyona körülbelül 4.5 millió hollandi forint, 2478 hold földdel rendelkezik a terület. A kibocsátást Amsterdamban az Arnold Gilissen cég intézi, a tröszt neve Holland Garantie Trust, a kibocsátásról szóló szerződés pedig dr. Lázár Ferenc budapesti közjegyzőnél van letéve. A prospektus szerint a kötvényeket 1961-ig sorsolják ki és a kölcsön 1931-től felmondható. Magyar részről dr. Takáts Menyhért írta alá a kibocsátást, amelyet azonban a belgiumi generális is ellenjegyzett.

Hollandi gyógyszerfogyasztás. Hollandiában egy statisztikát állítottak össze a gyógyszerformák előfordulásáról és kiderült, hogy ezer recept közül 434 volt a mixtura, 256 por,

62 kenőcs, 68 pilula, 49 infusum, 49 bedörzsölőszer, 18 homoeopatha szer, 10 tabletta stb., 54 specialitás.

A hollandi katolikusok és egyetemi ifjuságunk. A hollandi felebaráti szeretet legujabb ténye, a N. U. h iradása szerint a magyar egyetemi ifjuság felkarolása. Már negyedik éve működik van Wijnbergen Mária bárónő elnöklete alatt az az előkelő katolikus hölgyekből álló bizottság, amely a Foederatio Emericana Adalbertinum menzáját a legmesszebbmenő támogatásban részesíti. Nemrég Hollandiában járt dr. Várkonyi Fidél, a menza igazgatója, akinek tiszteletére rendezett ebéden a bárónőn kívül megjelentek J. v. Rijckevorsel titkárnő, van Hoevel tot Westerfflier báróné Elstből, van Heerkens Thijssen úrasszony Haarlemből, M. van Nispen tot Pannerden k. a. és de Jonge úrhölgy. A bizottság munkájának legujabb gyümölcse a menza szegénysorsu tagjainak hollandi nyaraltatása.

Magyar este Scheveningenben. A világhírű hollandi fürdőhely igazgatósága előkelő közönségének egy magyar estét rendezett, melyen a Scheveningenben tartózkodó magyar vendégek teljes számban megjelentek. Ott voltak többek között: Eszterházy Mária grófnő, Eszterházy Pál gróf, Almássy Kálmán gróf, Folkusházy Lajos alpolgármester, Tószeghy Emilné, Jellinek Lajos, a Wenckheim- és Ullmann-családok tagjai. A magyar estén szerepeltek Loránd Edit, Hubay mester tanítványa, Iturbi spanyol zongoraművész, aki Liszt Ferenc „Ungarische Fantasie“ c. művét adta elő.

Hollandi csokoládé. Azok a hollandi nevelőszülők, akik legutóbb Budapesten voltak, az „Országos Gyermekvédő Liga“ Szentendre-szigeten lévő „Izabella“ gyermeknyaraltató telepe részére nagy szállitmány csokoládét küldtek. A hollandi küldeményt a Liga a nyaraló gyermekek között már szétosztotta.

P. T. DE JONG

A HOLLANDI KERÉKPÁRSPORT MEGTEREMTŐJE.

A hollandi sportélet egyik legmarkánsabb alakja P. T. de Jong sportiró és annak az egyesületnek vezetője, mely a hollandi kerékpársport hivatalos helye, 25 évi működés után letette hivatalát. Visszavonulásának okául kedvezőtlen egészségi állapotára hivatkozik. E sorok írója meglátogatta őt Leidenben és üzleti könyvei között találta de Jongot, a betegségnek semmi nyomát sem látta rajta. Visszavonulása okául bizonyos nézeteltéréseket jelölt meg, melyek minden egyesület

életében előfordulnak és amelyek a finom érzésű embert elkedvetlenítették.

Huszonöt évvel ezelőtt foglalta el helyét az egyesület vezetőségében P. T. (igy hívják őt egész Hollandiában), amikor az egyesület még nagyon kicsi és a kerékpársport teljesen jelentéktelen volt Hollandiában. Az egyesület pénzügyei rosszul állottak és a nemzetközi sportélet terén Hollandia nem számított. 25 év alatt sok vezetője, elnöke és elnökhelyettese volt az egyesületnek, csak egyetlenegy ember állott szilárdan a helyén. Ez az ember P. T. volt. Ő virágoztatta föl az egyesületet és neki köszönhető, hogy mai hatalmas pozíciójába emelkedett. Ő volt a lendítő erő, ha sokszor háttérbe is huzódott. Az aranyközéput embere volt és került minden szigorúságot. Erejét azonban megmutatta, mikor ezer és ezer tagot és olyan vagyont szerzett az egyesületnek, mely csupán tartalékban 16.000 forintot (450 millió koronát) tud felmutatni.

A hollandi kerékpársport az utolsó időben hatalmas sikereket aratott. Ez a világbajnoksággal és az 1920. évi olimpiával kezdődött, amikor egy hollandi kerékpáros, M. Peeters vitte el a pálmát. Azután a hágai Piet Moeskops négyszer egymásután nyerte el a hivatásos kerékpárosok világbajnoki címét és mint repülő is jelentékeny klasszist mutatott. Az utolsó években a világbajnokságokat Amsterdamban küzdötték ki. Három hollandi ur foglalta el az első helyet. Hollandia kétségtelenül élére került a világ kerékpársportjának és mindezt P. T. de Jong 25 éves céltudatos munkájának köszönheti.

A kerékpársport Hollandiában a széles néprétegek sportja lett, bár távolról sem érte el a futballsport népszerűségét és jelentőségét. Az új vezetőkön mulik, tudják-e a kerékpársportot a mai magaslaton fenntartani.

BÉCS—BUDAPEST.

(EGY HOLLANDI UTAS CIKKE A „REIZEN EN TREKKEN”
CIMŰ HÁGAI LAPBAN.)

Visszatérvén bécs-budapesti utamról, röviden közlöm benyomásaimat. Bécsben a „König von Ungarn” szállodában, mely közvetlenül a Stefanskirche mellett van, 16 schillingért nagy, szépen butorozott szobát kaptunk. Bécsben viszontlátja

a hollandus ismert terraszos kávéházait, nagyon izlésesen vannak földiszítve színes villanyos lampionokkal. A schilling bevezetésével Ausztria is megszabadult ingadozó koronájától és sok apró papírpénzétől. Magyarországnak nemsokára a pengő hoz szabadulást. A főétkezés déli félegy és félhárom óra között folyik le (ez szokatlan a hollandusoknak, akik este ebédelnek) és 5—8 schillingbe kerül. Ily kiadások itt sokkal szerényebbek, mint például Hágában vagy Scheveningenben. A nagy adók miatt kevés a zenés kávéház, annál több ilyen kávéház van Budapesten, ahol nagyon sok cigányzenekar játszik bús magyar dalokat és ismert „slágereket“.

Az utat Bécestől Budapestig szalonhajóval tettük meg, ez a csodaszép út egy napig tartott. Ez az utashajó a legnagyobb kényelemmel van berendezve. A megáradt Duna elöntötte az alsórakpartot és a kiszállásnál kisegítő hidat alkalmaztak, hogy partra juthassunk. A kellemes megérkezést hatalmas felhőszakadás zavarta meg. Bár már sok nagyvárost láttam, a dunamenti Budapest csodaszép fekvésével, gyönyörű épületeivel, impozáns hidaival és a háttérben húzódó hegyeivel felejthetetlen benyomást tett rám. Szép időben délutánonként a Dunakorzó rendkívül forgalmas, itt sétálnak a módosabb budapestiek. A magyar nyelv a hollandusok többsége előtt ismeretlen ugyan, de hát ez nem okoz nehézséget, mert Budapesten majdnem mindenki beszél németül is. A lakosok rendkívül szolgálatkészek az idegenek iránt, ha például valaki a villamosban nem tudja magát a kalauzzal megértetni, ez tolmácsul maga kér föl egy németül beszélő utast. A „Vadászkürt-szállóban“ iaktam, melynek pálmakertje is van. Magyar-francia étlap áll a szálloda éttermében a vendégek rendelkezésére. Az ételek, a mi viszonyainkhoz képest, olcsók. Az étkezés alatt cigányzenekar játszik. Különösen szép a királyi palota fekvése. Gyönyörűek a palota hatalmas termei. Sok tárgy emlékeztet még a királyi családra és mi hollandusok, akaratlanul is fájdalommal gondoltunk Zita királynéira, kinek gyermekeivel távol kell élnie ettől az országtól. Bécsben is, Budapesten is autókirándulásokat lehet tenni a környékre. Jobbmódu emberek luxusautókkal rándulnak ki, de villamoson vagy fogaskerekű vasuton is bárhová el lehet jutni. Leírásom célja, hogy honfitársaimat e városok, de főleg Budapest megtekintésére buzdítsam. Útközben néhány amerikai állampolgárral

is találkoztam, akik szép és kellemes programot tudtak összeállítani Budapesten.

A Kálvin-tér és Üllői-út sarkán fennálló „Európa Idegenforgalmi és Utazási Iroda“ minden hollandusnak megadja a kívánt felvilágosításokat, hogy budapesti tartózkodása minél kellemesebb legyen.

Eind' September.

(Szeptember végén.)

*Nog staan in het dal er de bloemen en bloeien,
De berk voor het raam is met groen nog getooid,
Maar zie je daarboven die wintersche wereld,
De toppen der bergen met sneeuw reeds bestrooid?
Nog gloeit in mijn harte de stralende zomer,
Nog bloeit er de lente met jeugdige kracht,
Maar zie, in mijn haar zijn al silveren tinten,
Reeds heeft er de winter zijn ijzel gebracht.*

*De bloemen, zij welken, het leven vliedt henen,
Geliefde, toe vlij je hier neer op mijn schoot,
Nog druk je je veilig en vast in mijn armen,
Maar morgen misschien reeds betreur je mijn dood.
O zeg, als de dood mij vroegtijdig komt halen:
Spreidt snikkend het doodskleed je over mij heen?
Komt eens dan een jong'ling je liefde weer vragen,
Zeg, geef je mijn naam voor den zijne dan heen?*

*Als eens je weer afwerpt den weduwensluier,
Hang dien als een donkere vaan aan mijn graf;
's Nachts stijg ik omhoog uit de wereld der dooden
En haal mij den sluier en daal ermee af
De tranen te drogen om jou, die lichtvaardig
Vergat haar getrouwen, haar echt'lijken vrind,
Om de wonden ermee van het hart te verbinden,
Dat dan ook en dáar ook voor eeuwig je mint!*

Vreede János Petőfi-fordítása.